

Kako dolgo traja nezmožnost?

a) pri takozvanih političnih hudodelstvih in pri hudodelstvu tepeža ali pa uboja, ako se je teh hudodelstev udeležilo več oseb, in se ni dalo dognati, kdo je rnil ali ubil poškodovanca — preneha nezmožnost takoj po prestani kazni;

b) pri drugih hudodelstvih, tusem spadajo posebno tudi hudodelstva radi tepeža in uboja, kjer se je storilec dognal, radi požiga, tatvine, goljufije, poverbe, imamo razlikovati: Ako znaša prisojena kazen 5 let ali več: preneha nezmožnost po preteku 10 let po prestani kazni, ako znaša manj kavor 5 let, pa po preteku 5 let po prestani kazni, radi prestopkov, ki so navedeni pod b) prenehajo posledice tri leta po prestani kazni.

c) Osebe, ki so bile sodno kaznovane radi prejšnjega dejanja storjeno pri volitvah v državno zborstvo zoper določbe v varstvo volilne svobode, ako niso, občinski zastop, ali kako drugo zastopstvo; posledica preneha 6 let po prestani kazni.

4. Osebe, ki so bile stavljene pod prisilno nadzorstvo, ali oddane v prisilno delavnico po preteku 5 let;

5. Osebe, katerim je sodišče odtegnilo očetovsko oblast nad njimi otroki, dokler so otroci pod tujim varstvom vsekakor pa 3 leta po sodni odredbi.

6. Osebe, ki so bile radi pijanosti, ali pijančevanja že 2 krat obsojene v zapor: posledica preneha 3 leta po prestani kazni;

7. Osebe, nad katerih imovino se je razglasil konkurz — do konca konkurza.

8. Osebe, ki so bile odpuščene iz javnega urada ali službe, radi denarnega pregreška iz dobičkaželjnosti, za dobo 3 let, odkar so bile odpuščene.

9. Osebe, ki so bile obsojene radi oderuštva, navijanja cen, nakupičevanja blaga, veriženja, ali tiho-

tapstva preko državnih mej, za dobo 6 let po prestani kazni.

10. Osebe, katere ob svojem rojstvu niso imele domovinske pravice v neki občini sedanje države SHS (privandranj Nemci, Italijani in Madžari). Imajo pa volilno pravico slovenski begunci iz Primorske, Nemške Avstrije.

Pozor: Vsi, ki nimajo volilne pravice ne spadajo v volilni imenik. Torej ven z njimi potom reklamacije.

Kdo sme izvoljen biti

Za občinske odbornike, ali namestnike, smejo izvoljene biti vse osebe moškega spola, ali ženskega, ki imajo pravico voliti, ki so dopolnile 24. leto svoje dobe.

Izjeme:

Voljeni ne morejo biti:

a) Občinski nameščenci, dokler so v službi;

b) uradniki onih oblasti, ki neposredno nadzorujejo občinsko upravo;

c) osebe, ki so v zamudi s plačilom, ali položitvijo računa, katero jim do občine nalaga pravomočna razsodba, ali sodna poravnava;

d) osebe, ki se v zamudi s položitvijo računa, v opravljanju njim izrečenega premoženja občine, ali kakakega občinskega zavoda;

e) osebe, ki se brez zakonitega odklonilnega vzroka branijo sprejeti izvolitev v občinski odbor, ali ki pozneje mandat, ki so ga sprejele, izrecno ali molče odlože za dobo 3 let.

f) ženske morejo biti izvoljene le kot 4., 8., 12., itd. kandidatkinje.

Vsi volilci tvorijo eden edini razred, ter imajo vsi volilci jednako volilno pravico.

Osebna dohodnina.

Ivan Vesenjaki:

(Nadaljevanje.)

V prvem članku smo videli, kako bistveno krivično je, ako se kmetiskemu posestniku ali obrtniku računa dandanes takozvani eksistenčni minimum 1600 K kot znesek, ki je prost osebnodohodninskega davka. Imamo pa še celo vrsto drugih krivic in nedostatkov pri odmerjenju tega davka. Oglejmo si n. pr. neprilike in krivice, ki si jih povzročajo medsebojno davkoplačevalci sami!

Napake davkoplačevalcev.

Prvo napako napravi davkoplačevalec s tem, da zavrže poziv davčne oblasti za napoved osebne dohodnine. To napako napravi največ ljudi z izgovorom: saj ne vem, kako bi to pisal, kaj bi napovedal, koliko bi računal; ne vem, kaj spada med dohodke, in kaj med stroške. Take in enake izgovore sem slišal že stokrat in stokrat, toda vsi ti izgovori so za naše preproste ljudi pač razumljivi, toda pri davčnih oblastih ne veljajo. Pomnimo torej: davčno napoved moram na vsak način izvršiti in sicer ob določenem času, ako temu davku podvrženi dohodki znašajo nad 2000 K. Izvršim pa davčno napoved ali pismeno na predpisanih uradnih tiskovinah, ali pa ustmeno, torej osebno pri davčni oblasti. Tudi druge osebe lahko pooblastim, da za mene napove. Moram pa ji dati posebno pismeno pooblastilo. Kdor davčne napovedi ne izvrši, ali jo poda vedoma in namenoma nepopolno,

zapade lahko denarni kazni in davčnemu kontumacii, ki obstoji v tem, da ne more ugovarjati odmeri komisije za ta davek, in ne more več zahtevati odbitkov. Zakrivi s svojim ravnanjem lahko „davčno zatajbo“, za kar so določene posebne kazni.

Način izračunavanja in napovedovanja dohodkov in odbitkov si bomo ogledali v posebnem članku. Tukaj govorimo sedaj o nadaljnjih napakah davkoplačevalcev samih.

Nadaljna velika napaka naših ljudi je, da se ne poslužujejo popolnoma nič ali pa v nepopolni meri sredstev, ki jim jih nudi davčna postava sama. Mislim tukaj pred vsem na pravico do priziva. Koliko predpisanih zneskov bi se dalo znižati, ako bi naši ljudje sploh vlagali prizive ali rekurze in ako bi jih vlagali vsaj približno pravilno!

Cas za vlaganje priziva imam od tistega dne, ko se mi je izročil plačilni nalog, skozi 30 dni. Da lahko priziv dobro napravim, si smem pri davčni oblasti ogledati in tudi prepisati vse podatke, ki so bili merodajni, da mi je cenilna komisija odmerila davek in davčno stopnjo. Tudi morebitne izjave prič, zaupnikov in izvedencev imam pravico pregledati in prepisati. Samo v takimenuovane notranjeuradne spise nimam vpogleda. Kakor davčno napoved, tako tudi priziv lahko izvršim pismeno ali ustmeno sam ali po pooblaščenju. Prizivi so prosti vseh pristojbin: toraj ni treba nobenega koleka. Vložim priziv pri davčni

oblasti (administraciji), odnosno pri okrajnem glavarstvu.

Velik pogrešek je tudi, da si ljudje sami ali pa njihovi „dobri“ prijatelji ocenijo in navedejo množino pridelkov in s tem dohodkov napačno, previsoko. Kolikokrat se sliši poleti: pridelal je 50 mernikov ali drevenk pšenice! Pa se svez pridelek vsuši za dokaj procentov in pšenica tudi ni izčiščena, temveč je vržunana v nesrečnih 50 mernikih še vsa nesnaga in ves plevel in prah, ki znaša čisto eno četrtino ali še več navedenega navideznega pridelka. Se slabše je pri vinskem pridelku! Znano je, kako radi ljudje na jesen govorijo: toliko, recimo 10 polovnjakov, smo ga nalili. In resnica? Nobeden polovnjak ni poln, ker zaradi vretja poln biti ne more in ne sme, torej ga manjka zgoraj slaba ped in po vretju se nabere spodaj dobra ped droži, od katerih zopet plačam pravilne davke, ako jih dam prekuhati za žganje. Tako pa imam v resnici dobro četrtino manj pridelka, a glas o onih 10 polovnjakih gre okrog in je čisto krivična podlaga za odmerjenje osebne dohodnine. Približno ravno ista se godi pri napovedi množine sadja, raznih poljskih in drugih pridelkov.

Grdo, naravnost nekmetsko in nekrščansko pa je posebej še to, ako ljudje drug drugega ovajajo in drug drugega pri oblastih pretiravajo množino in kakovost raznih pridelkov in s tem seveda tudi njegovih dohodkov. Tega greha je prav mnogo med nami in čimprej se ga odvadimo, tembolj bomo koristili drug drugemu in tudi lahko spoštovali drug drugega. Izvrševali pa bomo tudi krščansko zapoved o ljubezni do bližnjega v dejanju. Seveda moram tukaj še razločevati med neprimernim zatajevanjem in označenim ovajanjem. K nepoštenemu zatajevanju jaz nočem nobenega navajati.

Prevelika vnama ali gorečnost posameznih davčnih uradnikov in komisij tudi ustvarja velike razlike pri ocenitvi osebnodohodninskega davka. Tako so mi znani v naši državi čkraj, odnosno pokrajine, koder predpisujejo osebno dohodnino precej milejše, kakor pa pri nas. So pa tudi slučaji, kjer je to narobe. To povzroča nepopolnost davčne uprave in pa tudi možnost različnega tolmačenja in uveljavljanja davčnih predpisov ali določil v postavi sami. Zato javno apeliramo na naše davčne oblasti, naj bodo obzirnejše pri odmeri osebne dohodnine, saj se lahko iz izkazov naših kmetijskih banilnic in posojilnic preprčajo, kako strašno spet pešči navidezno gospodarsko blagostanje. Vloge naših ljudi padajo, posojila pa rastejo. Treba je samo primerjati one kratke podatke, ki jih navaja poslanec dr. Hohnjec v svojem ugovoru proti enostranski dočrtvi maksimalnih cen naši živini, treba je slišati naše kmetijske strokovnjake, pa moramo priti do prepričanja, da se bliža naše kmetiškemu ljudstvu brez razlike novim težkim časom, novim gospodarskim krizam, novim težkim zadolžitvam kljub svojemu vstrajnemu delu.

(Dalje prihodnjic.)

Poraz „Samostojne“ na Laškem.

Na Laškem mora imeti Samostojna svoj shod! Tako so odločili veliki general v Celju. Njegov generalštab na Laškem je moral takoj na delo, da izdela podrobni bojni načrt. Mislilo se je sprva z zvijačo vse narediti. V šedraž je že prišel glas: v nedeljo, dne 1. februarja bo shod v pivnici Kmetijske zveze. A

Kaj delaš tukaj? Kdo si? Odkod si prišel? Kdo te je klical? Poberi se! Te skale, ta zemlja, to morje ni tvoje, ampak vse je naše! Za nas ustvarjeno. Kaj torej hočeš? Česa tukaj čakaš?

Tako in enako sam sebe večkrat vprašuje.

Kaj on tukaj dela? Kdo ga je klical med to ljudstvo, tuje mu po jeziku in šegah? Med ljudstvo, željno prostosti in brepenčice po lastnem, neodvisnem domu? Ti domovi tukaj niso zanj, za Laha, ne, ampak „Le rase d'Italia son fatte per noi“, hiše na Laškem so nam odločene. Tako so ga učili peti že od mladih let in sedaj mora biti tukaj isti nepridiprav, kakor nekda Avstriji na Laškem.

To tukaj vsi vedo in zato ga sovražijo.

Ko mu take in enake turobne misli rojijo po glavi, zagleda po cesti proti sebi prihajati velikega, črnega psa. Potepač se je najbrž in bil suh, da so se mu brale vse kosti.

Pes se mu je približal, obstal, vohal proti njemu. Začel na to prijazno z repom mahati, cviliti, veselo lajati, kakor da bi našel starega znanca.

Karabinijer je v hipu pozabil svojo žalost in skrb, se vesel prijočil in začel psa božati, češ: Dobra žival, kako sem te vesel, vsaj si edina, ki me v tem tujem kraju ne sovražiš.

Toda komaj je pes slišal tujo mu govorico, je odskočil nazaj, vojske vzorno pogledal, dva, trikrat z glavo zmajal, stisnil rep med noge ter odbežal po cesti naprej.

Usupel in žalosten je gledal karabinijer za njim in zdelo se mu je, kakor da bi mu pes dajal z upcem znamenje češ: ne in ne!

Torej niti pes me noče, tudi pes me sovraži!

Vihar je tulil vedno bolj, morje je divje valovilo, šumelo, se penilo, kakor da bi trepetalo v onemogli jezi.

Karabinijer pa je nadaljeval svoj pohod, bolj zamišljen, bolj otožen, kakor prej.

živa pridiga: s kom se družim kot invalid, kje išči zabave in tolažbe? Pri bratu v trpljenju in delu!

Tonetu sem stisnil hvaležno roko, krenil sem zadovoljen proti domu, na uho so mi udarjali še dolgo udarci invalidove motike po trdih zemeljskih grudah. Ki so mi odmevali tjadoli v srce z opominom: Trpi in delaj, ako hočeš, da boš vreden bratskega pozdrava in sprejema od strani vojnih bratov-invalidov: ki se zavedajo in spoznavajo, kaj da je nezasluzeno trpljenje na tem svetu.

Odslej sem se skrbno ogibal krčme, Falotove Urše in njene sirкове metle ter Stuklove Lenke in paprike; najrajši sem stopil v mraku k bratu Polutnikovem Tonetu, ki me je sprejel vsikdar prav po bratsko...

Karabinijer in pes.

(Po L'Adriatico Jugoslavo poslovenil Peter Paulič.)

Bil je meglen, mrzel, žalosten dan.

Divje je razsajala kraška „Bora“, tutila, cvilila ter razburjala morje, da se je penela, kakor kaka razkačena zver zaganjala ob obrežne pebine.

Cesta ob morju je bila prazna, pušča. Le laški karabinijer-siručnik je zamišljen stopal po cesti gor in dol, sedaj počasi, sedaj hitreje, kakor da bi hotel ubežati divjemu viharju.

Korakal je s povešeno glavo: v njegovih temnih očeh pa se je zrcalila nepopisna otožnost, nek izraz tope, bolesterne nezadovoljnosti.

Vse okoli njega mu je bilo tuje, nasprotno, sovražno: dreve, skale, hrbi, morje, vse, vse.

In ljudje?

Ti so prav posebno! Ni težko uganiti, kaj o njem mislijo, ko ga tukaj srečavajo: čuti, sluti, da mu hočejo hudo, da ga sovražijo. S pogledi polnimi prezira, mužnje ga merijo in zdi se mu, ko začuti tak pogled na sebi, kakor da bi mu zaklical nek votel, ukazujoč glas v ušesa:

Intnikovega Toneta je bil več nego jed v potnih sragab, bil je vnebovpijoči in mučeniško izsiljeni grizljaj.

Pri tem pogledu na vsega sočutja vrednega invalida sva obstrmela s Francetom. Ta človek se zdaj v resnem vojnem času ni režal in krohotal, ni popival in kvantal, ampak opravljal pozno v mrak z mučeniško potrpežljivostjo poljsko delo.

Doma so mi pravili, da je Polutnik sam pri hiši, ker mu je pobegnila žena pri njegovem povratku iz bojnice. Bila mu je, tako so govorili ljudje, nezvesta za njegove odsotnosti. Torej toliko gorja je običalo in kronale s trnjem preizkušnje tega moža, pa po povratku ni obupal, se ni zapil ali počenil, oprjel se je kot beraški invalid svete dolžnosti človeške — dela v potrpežljivosti.

Pri pogledu na Polutnikovega Toneta pri razbijanju grud se mi je povrnil v spomin oni blaženi pozdrav, ko sem prestopil prag sobe invalidnega doma: Brat! Da, v domači sosedščini, na njivi, pri težkem delu sem našel brata, katerega sem zastoj iskal po krčmi med zdravimi, veselimi, rajajočimi in še v dobi vojne lahkomišelnimi sestrami.

Moj tretji pozdrav v domačem kraju mi je dal popolno zadoščenje od strani domačega kraja, bil je pozdrav brata v telesnem trpljenju in pri delu. Trpljenje in delo, to je bil moško bratski pozdrav Polutnikovega Toneta v julijemskem mraku na njivi. Pa sem stopil k bratu na njivo, mu pedal roko in spoznala se sva kot brata. Nisva se nič popraševala, kako in kaj je z nama. Vsak izmed naju je vedel, pri čem da je, radovedno, nepotrebno povpraševanje bi bilo motilo in kalilo bratsko iskreni pozdrav.

Zacingljalo je pri fari „Ave Marijo“, Tone se je odkril, oprl ob palico in molil. Še molitev je ovenčala ta bratski pozdrav, bil sem srečen in bolj zadovoljen, kot bi me bilo pozdravilo na steline belo oblečenih deklet, ki bi mi sule cvetja na pot. Ko sem izsledil tu vojnega brata v trpljenju in pri delu, bila je za-me

Kmetiška zveza o tem ničesar ni vedela in ni vedeti hotela. Torej se je hotelo na pristem liberalnem načinu ljudstvo barbat. Pa farbarija se je hitro spoznala. Generalštab je taktiko spremenil. V nedeljo po ranem opravi se da preklicati pred cerkvi: jutri, to je na Svočnice, bo velik shod pri Henketu.

Na Svočnice shod pri Henketu.

Velik gospod iz Jurklostra, ki se imenuje, če ne ne motim, Smid, povzamejo prvi besedo, pa navzočo pozdravi. A možje Kmetške zveze zahtevajo, da se najprvo izvoli predsednik shoda. In čudom čudov: izvoljen je načelnik Kmetške zveze, g. Mihael Hrašnik, za predsednika shoda. Ta tudi takoj pove, kdo da je, ter povdari: Samostojna hoče tudi tukaj zgago delati. Ako bi samostojnežem kaj bilo na blagru ljudstva, ne bi jih sploh bilo, bili bi v Kmetški zvezi, ki se je vsak čas sijajno obnesla kot organizacija v blagor in prid kmetškega ljudstva. A Kmetška zveza je tudi velikodušna, zato pusti tukaj tudi samostojneže do besede.

G. Smid govori.

Govoril je mož semintja, da sam ni vedel kaj. Medre vsoga vezena otrobov bi bila neka megljena

ljubezen do samostojne. Iz njegovih besed ničesar ni vedel, kam in kaj vse pomeni.

G. Urlep govori.

Ta se je bolj razkoračil in se spravi na Kmetško zvezo, da so krivi njeni poslanci velikih davkov. G. Urlep, le počasi! Nasprotno je res, kmetški poslanci z dr. Korošcem na čelu so se trudili, da se razbremenijo ljudstvo. Liberalni general dr. Kukovec se je hudoval nad njimi in „Stražo“, ko se je potegovali za ljudstvo, češ, da je to satansko delo zoper državo. Samostojneži pa vlečejo z liberalci, ki tako guli in odirajo našega kmeta. G. Urlep, povejte še, kako pa je z valuto, koliko se naj po načrtih liberalnih generalov vzame ljudstvu.

Na shod pridejo socialni demokrati.

Med tem se je zbralo iz trga vse polno rdečih bratov, kot straža Samostojne. Začne se hrušč in trušč. Rdeči bratje vpijejo, eden že tudi grabi, da bi zagrabil. Ker vsled tega ni več mogoče pametno govoriti Matevžu Flisu, ki je hotel v imenu Kmetške zveze vso zgago postaviti v pravo luč, predsednik zaključni shod ter zapečati poraz Samostojne na Laškem.

Precepimo nerodovitno drevje!

Nos. Priel, strokovni učitelj.

Ako opazujemo jeseni kake dobre sadne letine naše starejše sadunosnike, nam obvisi oko na posameznih drevesih, ki se odlikujejo po bujni in zdravi nasti in so obložena z lepimi, zlahnim sadjem v toliki množini, da se klanjajo veje globoko k tlu. Skrbni sadjar jih je moral podpreti, da se ne odlomijo vsled teže preoblegga pridelka. Pri pogledu na te velike se vzbudi v nas čut hvalečnosti do onih naših prednikov, ki so jih sadili in negovali pred davnim časom. Pač niso želi zato zemelne slave, in zgodovina ne piše o njih, toda vseh orjaških drevesih so si postavili lep in trajen spomenik, spomenik, ki nam zaveda, da so bili to možje, ki so imeli glavo in srce na pravem mestu.

Pred kakimi 70 do 100 leti naše sadjarstvo seveda ni stalo na tej višini, kakor dandanes. Marsikatera izkušnja, ki se nam dozdeva razumljiva danes sama po sebi, je bila takrat še povsem neznana. Ne smemo se torej čuditi, ako se je posadilo v onih časih zraven dobrega in rodovitnega drevja tudi mnogo takih dreves, ki ne prinašajo dosti ali pa sploh nečnega sadja.

Toda roke na srce, ne smemo li se v naši prosvitljeni dobi dan na dan sadjarjev, katerim je smotrna izbira sadnih vrst (sort) povsem tuja stvar! Premoteno li naši posestniki podnebne in talne razmere in razne gospodarske okoliščine, predno napravijo nov sadovnjak? Ali izbirajo in sade tam okoliščinam najbolj prikladne in rodovitne sadne vrste? Redki, jako redki so sadjarji, ki se ravnaajo po teh pravilih! In ravno zato, ker se teh načel ne vpoštevajo, imamo toliko nerodovitnega drevja, ne samo v stareh, temveč žal tudi v mladih nasadih. Tako drevje pa, ki ne rodi dovolj, raste samo v našo škodo, kajti ono odjemlje hrano, zrak in svetlobo drugemu drevju zlasti pa ovira spodaj rastoče sadeže, travo in poljedelske rastline, da se ne morejo dobro razvijati.

1. Precepljevanje dreves.

V naše srečo bodi povedano, da imamo izvrstno in priprasto sredstvo, s katerim lahko napravimo nerodovitno drevo rodovitno, in to v najkrajšem času. Kako se to zgradi, bomo takoj slišali.

Da razumujemo mlada drevesa s cepljenjem, je vsakomur znano. Ni pa menda tako znano, da lahko požlahtnjemo tudi starejše drevje, na stalnem mestu, v sadovnjaku. Kakor so pokazali obširni poskusi zadnjih let, se je obneslo precepljenje vrlo dobro pri nerodovitnih in takih sadnih drevesih, ki v našem podnebnju in zemlji ne uspevajo.

Mlad sadjar pri izbiri sadnih vrst (sort) navadno ni izbirčen. Zadovoljen je, ako dobi lepa, močna in zdrava drevesa. Sele po letih, ko bil naj drevo že rodilo, spozna, kolikega pomena je pravilna izbira primernih vrst v sadjarstvu. S precepljevanju svojega drevja pa lahko doseže, da mu začne roditi redno in enakomerno že po štirih letih.

Dasi tudi lahko požlahtnjemo drevje še v visoki starosti, dosežemo vendar najlepše uspehe, ako ga precepimo med dvajsetim in tridesetim letom. Drevo se nahaja v tem času v polni moči in prenese vsled požlahtnjevanja povzročeno težko operacijo mnogo lažje, nego pozneje. Pa tudi delo samo se vrši pri mladem drevesu z manjšim trudom, nego pri visokih in obširnih kronah starejših dreves.

Za precepljevanje si moramo preskrbeti predvsem dobrih cepičev. V to svrhu narežemo meseca prosinca in svečana mladice z dobro razvitimi očesi iz starejših dreves. Jako važno je, da režemo cepiče samo iz rodovitnih in takih dreves, ki so že rodila. Z obavo cepičev iz nerodovitnih in mladih, še ne rodečih dreves si vzgajamo sistematično nerodovito drevje!

Cepiče shranjujemo v zmerno vlažnem pesku v kaki ne pregorki kleti, ali jih zakopljemo v zemljo, na kakem suhem mestu v domačem vrtu.

Najprimernejši čas za precepljevanje sta meseca marec in april, uprav, ko se je začel pretakati sok po drevesu. Neosredno pred cepljenjem moramo krono pomladiti. To se zgodi, ako odžagamo posamezne veje kolikor se da, v bližini debla. Pomladena krona naj dobi stožčasto (piramidalo) obliko, kar se doseže s tem, da pustimo spodnje veje daljše nego višje, ki stojijo že po svoji legi ugodnejše za drevesni sok.

Glavne veje, katere moramo požlahtiti, da dobimo pravilno krono, odžagamo na kakem gladkem mestu. Ker se debelejšje veje, ki imajo več kot 10 cm v premeru, težko cepijo, jih odrežemo nad kako stransko, kvišku molečo vejico, katero z lahko požlahtnimo.

Da se veje pri tem pomlajenju ne začesnejo, jih nažagamo najprej od spodnje in šele nato od gorenje strani.

Jako staro drevje je najbolje pomladiti eno ali dve leti pred požlahtnjevanjem. Med novo nastalimi vejami izberemo nato najprimernejše in jih precepimo.

Poprej so puščali nekatere veje neprikrasane, češ, da bodo pomagale presnavljati (prebavljati) hrano. Pokazalo se je, da to ni potrebno, v gotovih slučajih naravnost škodljivo. Napačno bi pa bilo, če bi vse stranske vejice na debelejših vejah gladko porezali. Drevo bi dobilo premalo listja, ki ima nalogo uporabljati po koreninah vsrkano hrano in pripravljati nove gradivo.

S precepljevanjem začnemo spomladi pri koščicastem sadnem plemenu (češnje, češnje, slive, breskve in marelice), nato cepimo hruške in nazadnje jablance.

2. Način precepljevanja.

Glavni načinov, po katerih lahko drevje precepimo, bodi omenjeno, da se je obneslo cepljenje v žleb, za kožo in v razkol od strani. (Na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru se vrše vsako pomlad sadjarski tečaj, kjer se vežbajo udeleženci tudi praktično v precepljenju dreves. Tozadevna pojasnila se objavijo vsako leto v časnikih.) V žleb požlahtnjemo s posebnim uspehom debelejšje veje, ker povzročimo majhno rano, ki hitro zaceli. Tudi cepljenje v razkol od strani, kjer ne razklamo veje v dva dela, temveč samo od ene strani toliko, da lahko vložimo cepič, se je dobro obneslo, zlasti pre češnjah. Najpreprostejši in tudi jako dober način je cepljenje za kožo. Ako hočemo cepiti za kožo, pa mora biti podlaga v mezzu, da se koža lahko odluči.

Na tankih vejah vložimo po enega, na debelejših vejah po dva ali tri cepiče, katere prirežemo na dve očesi. Posebno moramo paziti, da bodo obrnjeni cepiči na kvišku, ne pa vodoravno ali celo navzdol, ker bi se nastale žlahtne mladice, v taki za rast neugodni legi slabo razvijale. Ko so cepiči vloženi, se povežejo z rafijo trdno, rane pa zamažejo s cepilnim voskom, da ne more do spojišča vlaga in zrak. Neosredno pod cepilnim mestom se pripravi napraviti po veji navzdol z nožem dve ali tri za peden dolge zareze v kožo. Prerežati se sme samo koža, les mora ostati nepoškodovan! Za cepljenje teh zares boče porabilo drevo dosti gradiva in se ni bati, da bi se zadušili cepiči v lastnem soku.

Zlahtne mladice se v prvem letu kaj rada odlomijo, bodisi vsled vetra, ali če sedijo nanje težko ptice itd. To preprečimo z leskovimi ali vrbovimi palicami ali lonci, ki jih pritrdimo ob vejah in privezujemo na nje mladice v teku poletja.

Cez kakih šest do osem tednov po cepljenju moramo zrahljati povezo na cepilnem mestu, da ne začne zajedati.

Druzega dela v tem letu nimamo in pustimo neovirano rasti vse žlahtne mladice, kakor tudi poganjke od stare vrste. Cim več listja razvije drevo, tem lažje bode preneslo cepljenje, tem prej si bode zopet opomoglo!

3. Vzgoja drevesne krone.

V spomladni družega leta začnemo vzgajati krono. V dosego tega cilja izberemo na vsaki veji najlepšo žlahtno mladico in vzgajamo iz nje novo vejo. Te mladice ni treba obrezovati; mi jo skrajšamo nekoliko samo, če so jo napadle lani listne ušice ali je po zimi v vršičkih ozebla. Vse druge mladice, ki so nastale iz ostalih cepičev, obrežemo kratko na tri do štiri očesa. One pomagajo celiti rano in jih odrežemo gladko šele potem, ko je rana na spojišču že zaceljena.

Kakor že zgoraj omenjeno, smo pustili pri pomlajenju krone stranske vejice na glavnih vejah neprikrasane. Te vejice, ki so od prejšnje nerodovitne vrste, moramo odstraniti. To se pa ne sme zgoditi naenkrat, kajti v tem slučaju bi se nakupilo v drevesu preveč soka vsled delovanja korenin, drevo bi trpelo škodo, če nebi celo usahnilo. Da se nam to ne

pripeti, odstranimo lete same ene tretjine stranskih vejic, druge tretjine odrežemo prihodnjo pomlad in o stasek šele čez dve ali tri leta. Na ta način napravimo prehod od stare vrste k novi polagoma, ne da bi imelo to za drevo kake posledice. Drevo bode začelo v najkrajšem času zopet roditi.

4. Malo — a dobre vrste v sadovnjaku!

Nekateri imajo navado, da vložijo na enem drevesu cepiče od raznih vrst. To pa nikakor ni priporočljivo, kajti veje od nekaterih sadnih vrst rastejo bujnejše in zadušijo one, ki so bolj slabe rasti.

V obče bomo dosegli najlepše uspehe, ako imamo v sadovnjaku le malo sadnih vrst (sort), toda te plemenite in prikladne našemu podnebnju in zemlji. Spravljanje in predaja sadja se vrši lažje in enostavneje. Mi izkupimo za večje množine lepega sadja od ene sorte več, nego za ravno iste količine od različnih vrst.

5. Sadjarji na delo!

Iz povedanega posnamemo, da je precepljevanje starejših dreves ne samo jako preprosto in enostavno opravilo, ampak tudi edino sredstvo za obnovo naših zapuščenih in neracionalno zasajenih sadunosnikov.

Sedaj pa na delo sadjarji, ne trpimo v naših sadovnjakih dreves, ki malo ali ničesar ne rode, ali pa so sicer rodovitna, toda prinašajo le slabo, krmežljivo in za predajo nesposobno sadje. Precepimo take drevese s primernimi žlahtnimi in gospodarskimi vrstami, ki bodo poplačale v obilni meri naš trud in do našale dohodke še našim potomcem!

Politični ogled.

Jugoslavija.

Ententa je doživela s svojimi zloglasnim ultimatom pravzaprav veliko blamažo. Naša vlada je zahteve odklonila odločno in uljudno, toda tudi z ostro zavrtačijo. Amerika je odločno izjavila, da stoji z nami in ne odneha od one točke, katero je postavila. Francija in Anglija sta sedaj v zadregi, kajti proti svojim zaveznikom Ameriki in Srbiji ne moreta nastopiti. Pravita, naj se vrše pogajanja čim prej, uspehov od novih pogajanj seveda zopet ni pričakovati, vendar so Italijani doživeli veliko razočaranje in ministrski predsednik Nitti je govoril, da nekoliko bolj spravljivo. Za Italijo je to neskončno navlačenje miru z našo državo silno drago, kajti vzdrževati mora neprestano veliko armado, kar povzroča silne stroške, doma pa narašča draginja in splošna nezadovoljnost.

V Beogradu so se neopnehomoma vršila pogajanja za sestavo koalicijskega ministristva, t. j. takega ministristva, kjer bi bile zastopane vse stranke. Vmes je posegel sam prime regent, toda po najnovejših poročilih so se pogajanja razbila. Stranke, ki se zdaj na krmilu, zahtevajo, da bi se državni zbor pečel same z zunanjepolitičnim vprašanjem in z volitve postavlo, pustil pa pri miru vse, kar je med tem brez državnega zbora ukrenila vlada, kakor: ureditve valute, ustanovitve državne banke itd. Stranke, ki pa v nasprotju, pa hočejo govoriti tudi o drugih zadevah. Nasprotje je tudi radi osebnosti. Gre za vprašanja, kdo bo ministrski predsednik, kdo minister za notranje zadeve in kdo minister za poljske posane. To so važna mesta, dosedanja vlada jih ne mara dati iz rok, opozicijske stranke pa tudi ne marajo vstopiti v vlado, ne da bi jim bil zagotovljen zadostni vpliv.

Finančni minister je odredil, da se bo izmenjava kron za nove kronske-dinarske bankovce začela dne 15. t. m. po celi Jugoslaviji.

Italija.

V zbornici je prišlo do večkanških izgrediv. Nitti je hotel ubrati nekoliko milejšje strane in govoril je tudi o sporu z našo državo nekoliko bolj pomirljivo. Napadli so ga nacionalistični hujšaki, zlasti razupiti žid pisatelj Sem Benelli, ki se je postavil za šefa generalnega štaba v Reki, in voditelj nacionalistov Federzoni. Potem je govoril zastopnik katoličanov in napadli so ga ljuto socialisti. Zastopnik socialistov se je na podlagi samoodločbe narodov potegoval za samostojnost Crnogorcev! Ni pa omenil Trsta in Gorice. Slednjič so se med sabo stekli vsevpred. Zadovoljili se niso s psokami, puščali so si tudi nekoliko krvi. Hoteli so tako pokazati svoje junastvo, s katerim so niso mogli hvaliti med vojsko.

Nemčija.

Ententa je poslala Nemčiji zahtevo, da ji mora na podlagi mirovne pogodbe izročiti može, ki so obdolženi, da so zakrivilo posebno težke zločine zoper mednarodno pravo. Lista obsega okrog 860 oseb, med njimi cesarja in njegove tri sime, nekaj najslavnejših generalov, kakor Hindenburg, Ludendorff, Linsingen, Mackensen, Kluck; predstavitelje nemških vladarskih rodbin: bavarske, vrttembergške in drugih. Na Nemškem je radi tega strašno razburjenje. Pravijo, da te sramote ne morejo narediti, da bi sami z lastnimi orožniki polovili svoje najslavnejše može ter jih kot zločince izročili sovražniku. A kaj storiti. Strdi so popolnoma. Francozi lahko vsak trenutek zasedejo njihova premoženja, pa so zlomljeni. Torej se bodo morali udati tudi v to sramoto.

Poljska.

Iz sira hu pred napadom ruskih bolševikov so Poljaki proglasili mobilizacijo do 42. leta. A kljub temu je veliko vprašanje, če se bodo mogli ustavljati. V Sleziji se mora vršiti ljudsko glasovanje, če ima ta dežela pripasti Nemčiji ali Poljski. Glasovanje bi se moralo vršiti pod francosko zasedbo. Sedaj so prišli francoski vojaki v Slezijo, Poljaki so jih sprejeli z